

การศึกษาผลงานจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถวัดถ้ำตะโกพุทธโสภา อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี

STUDY OF MURAL PAINTINGS IN THE BUDDHIST TEMPLE WAT THAM TAKO BUDDHASOPA TAWUNG DISTRICT LOPBURI PROVINCE

จตุริช อนุกุล*
Chutirach Anukool*

สาขาศิลปกรรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
Department of Art, Faculty of Humanities and Social Science, Rajaphat Thepsatri University.

*Corresponding author, E-mail: chutirach_anukool@yahoo.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาผลงานจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถวัดถ้ำตะโกพุทธโสภา อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมฝาผนังของวัดถ้ำตะโกพุทธโสภา ในประเด็น เรื่องราว ความเชื่อ จากจิตรกรรมฝาผนังที่ปรากฏ การจัดวางภาพ และตำแหน่งของภาพ เทคนิควิธีการสร้างงานและ อิทธิพลที่ได้รับจากศิลปะยุคอื่นๆ

ผลการวิจัยพบว่าจิตรกรรมในพระอุโบสถของวัดถ้ำตะโกที่มีอายุในสมัยต้นรัชกาลที่ 6 คือ พ.ศ. 2457 มีลักษณะเป็นจิตรกรรมแบบร่วมสมัย มีวิธีการเขียนภาพทัศนียภาพแบบตะวันตกผสมผสานกับการเขียน ภาพแบบจิตรกรรม 2 มิติแบบไทย บางส่วนได้รับอิทธิพลจากศิลปะแบบจีน ภายในพระอุโบสถของวัดถ้ำ ตะโกมีการจัดวางภาพที่ไม่เป็นไปตามขนบประเพณีดั้งเดิมในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่เคยทำมา ภาพจิตรกรรมที่พบภายในพระอุโบสถของวัดถ้ำตะโกพุทธโสภา ทั้งหมดยังคงเป็นความเชื่อแบบดั้งเดิมของ พุทธศาสนา ได้แก่ ภาพผจญมาร ภาพตอนดับขันธ ปรีณิพาน ภาพเสด็จกลับจากดาวดึงส์ ภาพอสุภกรรมฐาน ภาพนรกภูมิ ภาพเทพชุมนุมเป็นต้น

คำสำคัญ: จิตรกรรมฝาผนัง วัดถ้ำตะโกพุทธโสภา อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี

Abstract

The study of mural painting in the chapel of Wat Tham Tako Buddhasopa, Buddhist Temple, in Thawung District, Lopburi Province aimed at studying and analyzing the painting works on the wall of Wat Tham Tako Buddhasopa in the aspects of story of faith embedded in mural painting, mural painting images arrangements, mural painting images positions, creating techniques for mural painting, and artistic influences derived from other eras.

The findings revealed that the mural paintings on the wall in the chapel of Wat Tham Tako Buddhasopa were created in the early reign of King Rama VI in B.E. of 2457 (1914 A.D.). The mural paintings shared the art of contemporary works, showing the western ways of painting and

scenery with a combination of Thai two-dimension mural paintings. In addition, parts of the mural paintings were influenced by Chinese Art. There were also mural painting images arrangements not in accordance with the tradition of the early Rattanakosin Kingdom which most paintings in the Thai chapels replicated. The mural paintings found in the chapel of Wat Tham Tako Buddhasopa depicted the Buddhist story of faith about Maravijaya, the Buddha's Parinibbana (death), Buddha's return from heaven day, Buddha Story Jataka and Peace Meditation True Relaxation, Mouth of Hell, and Deity gathering.

Keywords: Mural Painting, Wat Tham Tako Buddhasopa, Tawung District, Lopburi Province

บทนำ

จิตรกรรมฝาผนังเป็นผลงานศิลปะที่มีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ขนบธรรมเนียมประเพณี วิธีการดำเนินชีวิต คติ ความเชื่อ รวมถึงคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ที่แสดงถึงความเจริญของคนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจิตรกรรมฝาผนังจึงเป็นการบันทึกประวัติศาสตร์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาที่ผ่านมา จิตรกรรมฝาผนังของไทยเป็นศิลปะที่มีความประณีตสวยงาม แสดงถึงความรู้สึก สะท้อนวิถีชีวิตและความเป็นไทย ที่มีความอ่อนโยน ละมุนละไม มีการสร้างสรรค์สืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนกลายเป็นศิลปะประจำชาติที่มีลักษณะ และรูปแบบเฉพาะตน นิยมเขียนบนฝาผนังภายในอาคารที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาและอาคารที่เกี่ยวข้องกับบุคคลชั้นสูง เช่น โบสถ์ วิหาร พระที่นั่ง วัง โดยเขียนด้วยสีฝุ่น ตามกรรมวิธีของช่างเขียนไทยโบราณ เนื้อหาที่เขียนมักเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ พุทธประวัติ ทศชาติชาดก ไตรภูมิวรรณคดีและชีวิตไทย พงศาวดารต่างๆ ลักษณะจิตรกรรมไทยแบบประเพณีเป็นศิลปะ แบบอุดมคติ ผสมเข้ากับเรื่องราวที่กึ่งลึกลับมหัศจรรย์ ซึ่งคล้ายกับงาน จิตรกรรมในประเทศแถบตะวันออกหลายประเทศ เช่น อินเดีย ศรีลังกา จีนและญี่ปุ่น เป็นต้น เป็นภาพที่ระบายสีแบนเรียบ ด้วยสีค่อนข้างสดใส และมีการตัดเส้นเป็นภาพ 2 มิติ ให้ความรู้สึกเพียงด้านกว้างและยาว

ไม่มีความลึก ไม่มีการใช้แสงและเงามาประกอบจิตรกรรมไทยแบบประเพณีมีลักษณะพิเศษในการจัดวางภาพแบบเล่าเรื่องเป็นตอนๆ ตามผนังช่องหน้าต่าง โดยรอบโบสถ์ วิหาร และผนังด้านหน้าและหลังพระประธาน ภาพจิตรกรรมไทยมีการใช้สีแตกต่างกันออกไปตามยุคสมัย ทั้งเอกรงค์ และพหุรงค์ โดยเฉพาะการใช้สีหลายๆ สีแบบพหุรงค์นิยมมากในสมัยรัตนโกสินทร์ เพราะได้สีจากต่างประเทศที่เข้ามาติดต่อกับค้าขายด้วย ทำให้ภาพจิตรกรรมไทย มีความสวยงามและสีสันที่หลากหลายมากขึ้น [1]

วัดถ้ำตะโกพุทธโสภา สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2451 ตรงกับช่วงปลายสมัยรัชกาลที่ 5 มีพระอุโบสถและพระวิหารตั้งอยู่บนเขา [2] ภายในมีจิตรกรรมที่สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2457 ซึ่งตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 ในพระอุโบสถมีภาพเขียนจิตรกรรมสีฝุ่นฝีมือของช่างเขียนชื่อ อุบาสกจัน ส่วนในพระวิหารไม่ปรากฏนามช่างเขียน เพียงแต่สันนิษฐานว่าเป็นฝีมือของสกุลช่างทางภาคเหนือ ที่อาจได้รับอิทธิพลจากพม่า ภาพเขียนจิตรกรรมฝาผนังทั้งพระอุโบสถและพระวิหารมีความแตกต่างกันทั้งในด้านเนื้อหาและรูปแบบในการนำเสนอ อาจเป็นเพราะเขียนขึ้นในช่วงเวลาต่างกัน สกุลช่างต่างกัน แต่นำเสนอในเรื่องราวของพุทธศาสนาเหมือนกัน ในส่วนของศาลาการเปรียญทรงไทยที่อยู่บริเวณเชิงเขา เป็นศาลาโถงใต้ถุนสูง ไม่มีฝ้ากั้น และมีจิตรกรรมสี

ผู้เขียนบนไม้อัดตกแต่งบริเวณคอสองของศาลา ทั้ง 4 ด้าน ศาลาหลังนี้สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2475 ซึ่งเป็นช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทยครั้งสำคัญ จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่างานจิตรกรรมภายในพระอุโบสถวัดถ้ำตะโกพุทธโสภามีการนำเสนอเรื่องราวที่เป็นลักษณะเฉพาะตนแตกต่างไปจากการเขียนภาพแบบประเพณีนิยมที่เคยทำกันมา และบางส่วนมีสภาพชำรุดเสียหายจากความชื้น

ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาผลงานจิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถวัดถ้ำตะโกพุทธโสภามาเพื่อการอนุรักษ์และเผยแพร่จิตรกรรมฝาผนังวัดถ้ำตะโกปัจจุบันอยู่ในสภาพทรุดโทรมมากเนื่องจากความเก่าของพระอุโบสถทำให้เกิดรอยร้าวของหลังคา น้ำฝนที่ไหลลงมาทำให้ภาพจิตรกรรมชำรุดเสียหาย และยังไม่มีการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลมาก่อน หากไม่ทำการศึกษาวิจัยรวบรวมความรู้เหล่านี้ไว้ภายหน้าภาพจิตรกรรมอาจลบเลือนสูญหายไปหมด ซึ่งในการศึกษาเบื้องต้นพบว่า เป็นงานจิตรกรรมแบบร่วมสมัย ที่มีรูปแบบ วิธีการ เรื่องราว ลวดลายแตกต่างจากจิตรกรรมไทยประเพณีดั้งเดิม ดังนั้นควรที่จะได้ศึกษาวิจัย จิตรกรรมฝาผนังวัดถ้ำตะโกพุทธโสภามา เพื่อองค์ความรู้ดังกล่าวจะดำรงอยู่หากจะต้องบูรณะภายในอนาคต และจะทำให้ประชาชนทั่วไปรู้จักกันอย่างแพร่หลายมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวិเคราะห์ผลงานจิตรกรรมฝาผนังของวัดถ้ำตะโกพุทธโสภามา
2. เพื่อเป็นการอนุรักษ์และเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมฝาผนังของวัดถ้ำตะโกพุทธโสภามา ในประเด็น

- เรื่องราว ความเชื่อ จากจิตรกรรมฝาผนังที่ปรากฏ

- การจัดวางภาพ และตำแหน่งของภาพ
- เทคนิควิธีการสร้างงานและอิทธิพลที่ได้รับจากศิลปะยุคอื่นๆ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มประชากรคือภาพจิตรกรรมฝาผนังที่มีจำนวนมากทั้ง 4 ด้าน ภายในพระอุโบสถ วัดถ้ำตะโกพุทธโสภามา

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดถ้ำตะโกพุทธโสภามา

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ องค์ความรู้ด้านเรื่องราว ความเชื่อ จากจิตรกรรมฝาผนังที่ปรากฏ การจัดวางภาพ และตำแหน่งของภาพ เทคนิควิธีการสร้างงานและอิทธิพลที่ได้รับจากศิลปะยุคอื่นๆ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีของงานจิตรกรรมไทยแบบประเพณี และแนวคิดจิตรกรรมไทยร่วมสมัยของชรัวินโขง มาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากร การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มประชากรคือภาพจิตรกรรมฝาผนังที่มีจำนวนมากทั้ง 4 ด้าน ภายในพระอุโบสถวัดถ้ำตะโกพุทธโสภามา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษาค้นคว้า รวบรวมจากแหล่งต่างๆ เช่น สำนักวิทยบริการ อินเทอร์เน็ตและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้

เก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสำรวจบันทึกภาพนิ่งด้วยกล้องดิจิทัล การสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านอย่างไม่เป็นทางการ และการสังเกต

สถานที่ในการเก็บข้อมูล

ภาคสนามลงพื้นที่เก็บข้อมูลภายในพระอุโบสถวัดถ้ำตะโกพุทธโสภา อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี

4. การจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้น การวิเคราะห์ข้อมูลจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีของงานจิตรกรรมไทยประเพณีและแนวคิดงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัยของชรัอินโข่งมาวิเคราะห์ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- เรื่องราว ความเชื่อ จากจิตรกรรมฝาผนังที่ปรากฏ
- การจัดวางภาพ และตำแหน่งของภาพ
- เทคนิควิธีการสร้างงานและอิทธิพลที่ได้รับจากศิลปะยุคอื่นๆ

ผลการวิจัย

จากการศึกษา พบว่าจิตรกรรมในพระอุโบสถของวัดถ้ำตะโกที่มีอายุในสมัยต้นรัชกาลที่ 6 คือ พ.ศ. 2457 มีลักษณะเป็นจิตรกรรมแบบร่วมสมัย คือมีวิธีการเขียนภาพทัศนียภาพแบบตะวันตก ผสมผสานกับการเขียนภาพแบบจิตรกรรม 2 มิติแบบไทย บางส่วนได้รับอิทธิพลจากศิลปะแบบจีน เช่นภาพภูเขา ภาพสิงโต เป็นต้น ภายในพระอุโบสถของวัดถ้ำตะโกมีการจัดวางภาพที่ไม่เป็นไปตามขนบประเพณีดั้งเดิมในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่เคยทำมา

สรุปและอภิปรายผล

1. ประเด็นเกี่ยวกับเรื่องราว ความเชื่อ ของภาพจิตรกรรม ภาพจิตรกรรมที่พบภายในพระอุโบสถของวัดถ้ำตะโกพุทธโสภาทั้งหมดยังเป็นความเชื่อแบบดั้งเดิมของพุทธศาสนา คือการสอนให้กระทำดี ละเว้นความชั่ว และทำจิตใจให้หลุดพ้นจากกิเลส ส่วนเรื่องราวที่

แสดงออกจะแบ่งเป็นสามส่วนคือ ส่วนแรกเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติตอนสำคัญ ได้แก่ ภาพผจญมาร ภาพตอนดับขันธปรินิพพาน และภาพเสด็จกลับจากดาวดึงส์หลังจากเทศนาโปรดพระมารดาตรงกับวันออกพรรษา ส่วนที่สองเป็นคติธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ได้แก่ ภาพอสุภกรรมฐาน ภาพนรกภูมิ ภาพเหล่าเทวดามาฟังธรรมของพระพุทธเจ้า ส่วนที่สามได้แก่ภาพเขียนเพื่อตกแต่งฟื้นฟูให้ดูเหมือนการปูด้วยหินอ่อนและการเขียนตัวอักษรโดยใช้สัญลักษณ์ของพญานาค

2. การจัดวางภาพและตำแหน่งของภาพ

คติความเชื่อดั้งเดิมตั้งแต่ในสมัยอยุธยาตอนปลายและสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นภายในพระอุโบสถจะมีการจัดวางภาพอย่างมีระเบียบแบบแผนดังนี้ ภาพผนังสกัดหน้าหรือภาพตรงข้ามกับพระประธานจะนิยมเขียนภาพผจญมาร อันความหมายถึงการต่อสู้กับกิเลสภายในตนเอง การเอาชนะจิตใจของตนเอง ภาพผนังสกัดหลังหรือด้านหลังพระประธาน นิยมเขียนภาพไตรภูมิจักรวาล อันหมายถึงพระพุทธเจ้าหันหลังให้กับโลกและจักรวาลไม่กลับมาเกิดอีก ภาพผนังสกัดข้างบริเวณคอสองนิยมเขียนภาพเทพชุมนุม หมายถึงพระพุทธเจ้าเป็นครูของเหล่าเทวดาที่ต่างมาฟังธรรมของพระพุทธเจ้า ภาพบริเวณผนังสกัดข้างด้านล่างนิยมเขียนภาพพุทธประวัติหรือทศชาติชาดก อันหมายถึงการบำเพ็ญเพียรของพระพุทธเจ้าในด้านทาน ศีล ภาวนาให้เต็มครบทุกบารมี

ภาพจิตรกรรมในพระอุโบสถวัดถ้ำตะโกมีการจัดวางภาพที่แตกต่างดังนี้ ภาพผนังสกัดหน้าด้านบนเขียนรูปเสด็จกลับจากดาวดึงส์และด้านล่างเขียนภาพนรกภูมิ ภาพผนังสกัดหลังด้านบนเขียนภาพผจญมารและด้านล่างเขียนภาพปรินิพพาน ภาพผนังสกัดข้างด้านบนเขียนภาพเทพชุมนุม ทิพย์พิมานและเหล่าฤๅษี ด้านล่างเขียนภาพอสุภกรรมฐานเพื่อสอนธรรมแก่พระภิกษุ และพุทธศาสนิกชน

3. เทคนิควิธีการสร้างงานและอิทธิพลที่ได้รับจากศิลปะยุคอื่น ๆ ภาพจิตรกรรมในพระอุโบสถวัดถ้ำตะโกพุทธโสภาได้ใช้เทคนิคการเขียนจำแนกได้ดังนี้ 1) การเขียนแบบจิตรกรรมไทยดั้งเดิมได้แก่ ใช้การระบายสีด้วยสีฝุ่นผสมน้ำ การระบายสีเรียบแบนแล้วตัดเส้นด้วยสีที่เข้มกว่าบริเวณที่เป็นภาพคน สัตว์ สิ่งของ สิ่งก่อสร้างและภาพต้นไม้บางต้น 2) การเขียนภาพแบบจิตรกรรมร่วมสมัยคือใช้เทคนิคการเขียนภาพที่มีการไล่น้ำหนัก ความเข้มอ่อนแบบตะวันตกเข้ามาเพื่อให้เกิดมิติ ระยะใกล้ ไกลแบบทัศนียภาพ การใช้วิธีการเขียนต้นไม้ ใบหญ้าแบบกระพุ้งพู่กันซึ่งเป็นวิธีสมัยใหม่ 3) ใช้วิธีการเขียนภาพเลียนแบบของจริงเช่นการเขียนภาพแผ่นพื้นหินอ่อนซึ่งเป็นวิธีการแบบตะวันตกเป็นต้น อิทธิพลที่ได้รับจากศิลปะยุคอื่น ๆ แบ่งได้สองประเภทได้แก่ 1) อิทธิพลศิลปะตะวันตกดังเช่นการเขียนภาพก่อนเมฆท้องฟ้า ภูเขาเป็นต้น 2) อิทธิพลศิลปะจีนดังเช่นการเขียนภาพภูเขา ระยะใกล้ การเขียนภาพสิ่งใดแบบจีน เป็นต้น

จากภาพจิตรกรรมที่ปรากฏถือได้ว่าอุบาสกจีนเป็นจิตรกรเป็นผู้มีความสามารถผู้หนึ่งในเชิงช่าง ที่สามารถสะท้อนความเป็นไทยและสามารถนำศิลปะตะวันตกและศิลปะจีนที่เพิ่งเข้ามาทำให้เกิดความผสมผสานได้อย่างกลมกลืน แต่ก็ยังไม่อาจเทียบเคียงได้กับจิตรกรในราชสำนักในกรุงเทพฯ หากเปรียบเทียบกับจิตรกรรมฝาผนังในสมัยรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร แต่นับได้ว่าเป็นผลงานอันทรงคุณค่าของท้องถิ่นที่หาดูได้ยากและนับวันจะทรุดโทรมเลือนหายไป

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถวัดถ้ำตะโกพุทธโสภา พบว่า สร้างขึ้นในปี พ.ศ.2457 ตรงกับสมัยรัชกาลที่ 6 นับได้ว่าเป็นช่วงที่กำลังมีการพัฒนาประเทศ ให้ทันสมัยเทียบเท่าตะวันตกดังนั้นจึงส่งผลต่องานจิตรกรรมด้วยเช่นกัน ดังที่ปรากฏในงานจิตรกรรมของ

วัดถ้ำตะโกพบว่าเป็นงานจิตรกรรมที่มีลักษณะร่วมสมัย มีการนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวการจัดวางภาพที่ไม่เน้นการเขียนแบบชนบทประเพณีดั้งเดิมที่เคยทำมา เช่น ไม่เขียนเรื่องไตรภูมิจักรวาลเนื่องจากสังคมไทยในยุคนี้ได้รับอิทธิพลจากตะวันตกทั้งความคิด ความเชื่อจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ทำให้ความเชื่อแบบไทยลดน้อยลง ตรงกับผลงานวิจัยของวิไลรัตน์ ย้งรอด [3] ที่ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาภาพภูมิจักรวาลจากภาพจิตรกรรมฝาผนังสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร งานวิจัยนี้ได้ศึกษาความหมายและสาเหตุของการเสื่อมความนิยมในการเขียนภาพจักรวาลหรือไตรภูมิ ผลการศึกษาพบว่า การเขียนภาพจักรวาลตามคติทางพุทธศาสนาในประเทศไทยเริ่มมีเขียนขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 23 โดยวาดร่วมกับภาพพุทธประวัติและทศชาติชาดก ซึ่งการวาดนั้นเกี่ยวข้องกับ การแสดงความหมายของโลกและจักรวาล แต่การวาดภาพดังกล่าวเริ่มเปลี่ยนแปลงไป เมื่ออิทธิพลความรู้แบบวิทยาศาสตร์ของตะวันตกแพร่เข้ามาในประเทศไทยสมัยรัชกาลที่ 4 แต่เดิมภาพจิตรกรรมมีหน้าที่รับใช้ศาสนา ต่อมาเริ่มเปลี่ยนแปลงโดยมีการสร้างความหมายใหม่ขึ้นแทน

จากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่างานจิตรกรรมไทยได้เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดและวิธีการมาตั้งแต่ในสมัยรัชกาลที่ 4 อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ทำให้ความเชื่อเกี่ยวกับไตรภูมิจักรวาลเสื่อมลงดังปรากฏในผลงานจิตรกรรมวัดถ้ำตะโกที่ไม่ปรากฏภาพไตรภูมิจักรวาลอยู่เลย

ส่วนเทคนิคที่จิตรกรนำมาใช้จิตรกรสามารถผสมผสานวิธีคิดแบบไทยคือใช้เรื่องราวการนำเสนอเกี่ยวกับพุทธประวัติและคติธรรมคำสอนของพุทธศาสนาแบบดั้งเดิม กับเทคนิควิธีการของศิลปะแบบจีน และแบบตะวันตกได้อย่างกลมกลืน ดังที่ปรากฏในงานวิจัยของไชแสง สุขวิวัฒน์ [4] ทำวิจัยเรื่อง วัดพระพุทธศาสนาที่ได้รับอิทธิพลศิลปะจีนสมัยต้นรัตนโกสินทร์

งานวิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิเคราะห์รูปแบบสถาปัตยกรรมไทยในด้านประวัติศาสตร์ศิลปะแต่ผลพลอยได้ทำให้ทราบว่าในสมัยรัชกาลที่ 3 ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางศิลปะแล้ว โดยเฉพาะอิทธิพลจากศิลปะจีนที่ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงศิลปะไทยโดยจะเห็นได้จากรูปแบบทางสถาปัตยกรรมและจิตรกรรมฝาผนังที่มีแบบอย่างจีนเพิ่มมากขึ้น เช่น วัดเทพธิดาราม วัดราชนันทดา แต่หลังจากสิ้นรัชกาลที่ 3 ไปแล้วอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้นทำให้อิทธิพลของศิลปะจีนลดบทบาทลง

จะเห็นได้ว่าอิทธิพลของศิลปะจีนได้เข้ามามีบทบาทตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 แล้วลดน้อยลงหลังจากอิทธิพลศิลปะตะวันตกเข้ามาในสมัยรัชกาลที่ 4 สอดคล้องกับงานจิตรกรรมของวัดถ้ำตะโกที่มีการผสมผสานเทคนิค วิธีการ รูปแบบของตะวันตกและของจีนเข้าไว้ด้วยกันอย่างกลมกลืน

เอกสารอ้างอิง

- [1] จิตรกรรมไทย. (2555). สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2555. จาก <http://www.thailandsworld.com/th/thailand-thai-art/thai.../index.cfm>
- [2] วัดถ้ำตะโกพุทธโสภา. (2555). สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2555, จาก <http://www.th.wikipedia.org/wiki>
- [3] วิไลรัตน์ ยั่งรอด. (2540). การศึกษาภาพภูมิจักรวาลจากภาพจิตรกรรมฝาผนังสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [4] ไชแสง สุขวัฒน์. (2526). วัดพุทธศาสนาที่ได้รับอิทธิพลศิลปะจีนในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย จิตรกรรมฝาผนังวัดถ้ำตะโกพุทธโสภา ทำให้ทราบถึงเรื่องราวความเชื่อ จากจิตรกรรมฝาผนังที่ปรากฏการจัดวางภาพ และตำแหน่งของภาพเทคนิควิธีการสร้างงานและอิทธิพลที่ได้รับจากศิลปะยุคอื่นๆ แต่การศึกษาครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาเพียงวัดถ้ำตะโกพุทธโสภาเพียงแห่งเดียวเท่านั้น หากต้องการให้มีความเชื่อมโยงควรจะทำการศึกษาภาพจิตรกรรมในวัดแหล่งอื่นที่มีอายุหรือการสร้างในสมัยเดียวกันเพื่อเปรียบเทียบ รูปแบบ แนวคิด วิธีการนำเสนอเพื่อดูความสัมพันธ์หรือความแตกต่างหรือหากต้องการศึกษาเพื่อการอนุรักษ์ ควรทำการศึกษาผลงานจิตรกรรมฝาผนังในจังหวัดลพบุรีที่มีคุณค่าและกำลังจะสูญหายไป จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและท้องถิ่นในการปลูกจิตสำนึกในการหวงแหนทรัพยากรอันทรงค่าด้านศิลปวัฒนธรรมสืบไป